

MATINAL LITERÀRIA 2023

Anna Murià: “sóc una dona amb el vici d’escriure”

Anna Murià, la plenitud d’una vida

Vall d’Horta (Sant Llorenç del Munt)
SEAS 30 d’abril de 2023

Dossier de Romi Porredon

BIOGRAFIA [un model de la dona moderna, revolucionària i cosmopolita]

Anna Murià i Romaní va néixer al carrer Regomir de Barcelona, al cor de la ciutat vella, el 21 d'abril de 1904. Filla del director de cinema i periodista Magí Murià i Torner, va cursar els primers estudis en diferents escoles religioses i després va ingressar a l'Institut de Cultura i Biblioteca de la Dona (1918-24), on va estudiar comerç, comptabilitat i anglès. També va fer cursos nocturns a l'Ateneu Enciclopèdic Popular (1932-36), així conegué l'ambient cultural i polític dels ateneus populars de la República, després que treballés primer a la Junta Provincial de Protecció a la Infància i en una adrogueria. Va treballar com a funcionària de la Generalitat de Catalunya i, durant la Guerra Civil espanyola (1936-1939), va ser secretària de la Institució de les Lletres Catalanes on es va encarregar principalment de l'arxiu de premsa i en la primera tramesa de biblioteques al front.

Anna Murià, que mai no es va declarar feminista militant, va tenir sempre una preocupació per la qüestió femenina com també aviat se sentí atreta per la política. Així, des de molt jove, va participar en campanyes per l'indult dels presos del complot del Garraf (1930), o d'ajut als presos dels fets del 6 d'Octubre del 1934, o en la recollida de signatures per demanar l'Estatut de Catalunya. Va ser militant dels partits polítics Acció Catalana, Esquerra Republicana (1932) i Estat Català (1936), del qual va formar part del comitè central. I encara es va vincular a la Unió de Dones de Catalunya i va ser secretària del Club Femení i d'Esports. Així mateix, va ser un dels membres fundadors del Grup Sindical d'Escriptors Catalans de la C.N.T., creat durant la guerra civil per la necessitat dels escriptors d'afiliar-se a algun sindicat.

Des dels deu anys volia ser escriptora i el 1926 començà l'activitat literària col·laborant a diferents diaris d'esquerres *La Dona Catalana*, *La Rambla*, *La Nau*, *Meridià* i *Diari de Catalunya*. I el vici d'escriure no l'abandonà mai més. S'inicià en la novel·la amb *Joana Mas* (1933) i *La peixera* (1938), i va publicar els assaigs *La revolució moral* (1934), i *El 6 d'octubre* i *El 19 de juliol* (1937).

En acabar la Guerra Civil espanyola, el 24 de gener del 1939, després d'haver cremat l'arxiu de la Institució, marxà a l'exili amb la seva família, inicialment a França. Des del mes d'abril, va viure prop de París, al castell de Roissy-en-Brie, residència d'exili d'un bon grup d'escriptors catalans format, entre altres, per Mercè Rodoreda, Pere Calders, Pere Quart i Francesc Trabal i on, el mes d'agost, va arribar **Agustí Bartra** amb qui, a partir del mes d'octubre van emprendre una vida de parella, i amb qui va tenir dos fills (Roger i Eli).

Mèxic 1948 foto de Pere Calders

El 1940 la parella es va traslladar primer a la República Dominicana i Santo Domingo- i el 1941 a Mèxic, el seu lloc de residència durant trenta anys. Allí hi va treballar com a traductora de l'anglès i el francès al castellà, i s'hagué d'adaptar a un país amb una llengua que no era la seva. Políticament va emmudir, de manera conscient, ja que creia que només es podia fer política des de l'interior de Catalunya i no des de l'exili. Tanmateix, va col·laborar a les revistes de l'exili català a Amèrica com *Catalunya de Buenos Aires*, *Germanor* de Santiago de Xile, *Lletres*, *La Nova revista* i *Pont Blau* de Mèxic.

Anna Murià va acompanyar Agustí Bartra als EUA en diverses estades per a activitats acadèmiques del poeta, gràcies a dues beques de la Fundació Guggenheim. A Mèxic, va publicar les narracions líriques *Via de l'est* (1946), i el conte infantil *El nen blanc i el nen negre* (1947). El seu estil poètic s'exemplifica en *Crònica de la vida d'Agustí Bartra* (1967), obra que va començar a escriure a Mèxic.

El **1970** va tornar a Catalunya, amb Agustí Bartra, primer a Barcelona, però de seguida van fixar la seva residència a Terrassa. Aviat es va incorporar activament a la vida cultural catalana i la seva obra literària va continuar amb *El meravellós viatge de Nico Huehuatl a través de Mèxic* (1974), un relat per a joves que va obtenir el premi Josep Maria Folch i Torres, escrit en castellà a Mèxic i traduït al català per ella mateixa. El protagonista és un noi que descobreix el seu país i alhora el passat i present del seu poble. El relat va acompanyat d'un glossari de veus asteques i maies. La seva obra continua amb l'assaig *L'obra de Bartra* (1975), on explica la vida que va viure amb ell, la peça teatral *A Becerola fan ballades* (1978), amb les narracions *El país de les fonts* (1980), el de peces curtes per a infants, *Pinya de contes* (1982) i el de contes *El llibre d'Eli* (1982).

Tanquen la seva obra dues novel·les: *Res no és veritat, Alcía* (1984) i *Aquest serà el principi* (1986). Va publicar també la seva correspondència amb Mercè Rodoreda, *Cartes a l'Anna Murià*, (1985). I en la darrera etapa de la seva vida va redactar articles d'opinió i ressenyes en revistes com *Cavall Fort*, *Tretzevents* i *Serra d'Or*, com també a la premsa de Mèxic, i va formar part, com a membre d'honor, del jurat del premi de contes Lola Anglada, que convoca l'Ajuntament i la Caixa de Terrassa.

El 1999, Anna Murià va cedir l'arxiu del poeta Agustí Bartra, mort el 1982, i el seu particular a la ciutat de Terrassa.

Anna Murià va morir el 27 de setembre de **2002**, a l'edat de noranta-vuit anys.

L'any **2003** Publicacions de l'Abadia de Montserrat va publicar el dietari *Reflexions de la vellesa*, i "Vet aquí la bellesa de la vellesa", un generós recull dels articles publicats entre 1993 i 2001.

ANTOLOGIA DE TEXTOS

1. Anys de formació i d'aprenentatges [1904-1939]

* “La dona té les mateixes facultats de pensar i de sentir que l'home; en la societat actual està en contacte o, almenys, coneix igualment que ell tots els aspectes de la vida. Això vol dir que pot decantar-se per unes idees o unes altres, com l'home. [...] La dona pot ésser de totes les tendències. S'han fet velles ja les falses raons que nosaltres no podem tenir determinats pensaments.” [Anna Murià. “La dona no és un element conservador”. *La Nau* 05/11/1930]

* “La dona ha de construir els seus somnis, si vol que durin, sobre un fonament de veritat. Perquè d'il·lusions n'ha de tenir, és clar, i, per tant, el xoc hi serà de totes maneres; però cal estar preparada per atenuar-lo, resistir-lo, eixir bé de les petites crisis que causarà defensar-se i prevenir mals majors.” [Anna Murià. “Conflictes matrimonials” *La Nau* 24/12/1930]

* “Apropant-se com s'apropen les eleccions municipals, en les quals és gairebé segur que hom aplicarà per primera vegada el precepte de la Constitució que atorga igualtat ciutadana a l'home i a la dona, és per a nosaltres un deure, companyes, de fer-nos conscients de la transcendència que per a nosaltres té aquest acte. Si hem de votar hem de fer-ho conscientment i devotament. Que no és precisament la il·lusió que podria fer-nos estrenar un vestit nou que magnànimament s'hagi fet per a nosaltres la que sentim davant la nostra primera emissió de vot, sinó la que ha de fer-nos l'acompliment d'un deure ciutadà.” [Roser Català. “A les nostres dones” *L'Opinió* 28/01/1933]

* “Anar cap al front i aturar-se pel camí a visitar pedres velles, col·leccions de pergamins rovellats, galeries d'antiguitats, com qualsevol turista desenfeinat i sense preocupacions, sembla una cosa anacrònica, fora de lloc, excèntrica. I això és el que jo vaig fer. El cos pesant de la Universitat de Cervera, amb les seves cicatrius de vicissituds passades i el seu solemne silenci evocador, s'interposà al mig del camí, oberta la porta a la clarícia del claustre, com una temptació. «Véns amb l'esperit trasbalsat de l'angoixa contínua d'aquesta lluita sense repòs; vas a cercar la forta tensió dels nervis. ¿Per què no t'atures un parell d'hores a l'ombra de la vida passada i oblides la vida present? Serà un repòs, una evasió... M'espera el deure de la guerra. M'espera la pols de les carreteres. M'espera la desolació dels pobles evacuats, convertits en campament. Cal fer-ho [...] Som un poble que ha aguantat el pes dels claustres solemnes damunt dels esperits. Ara ens n'alliberarem, a ple aire, a canonades! I amb dolor; però... beneït dolor!” [Anna Murià. «Camí d'Aragó. Un repòs», 20 /05/ 1937]

Anna Murià 1937

* “Siguin quines siguin les contrarietats, en totes les circumstàncies, dins de totes les hores, en la llum o en les tenebres, el poble català fa i farà el seu camí ascendent. És la voluntat de quatre milions d'ànimes, assistida per la intel·ligència, enfortida per la raó, sana i obstinada, contra la voluntat malalta d'un imperi decadent, arruïnat, desequilibrat, que s'aferra insensatament a les seves manies de grandesa i s'entossudeix a no voler reconèixer les coses que són. [...] No defallim ara, en aquests moments terribles. Sabem ben cert que a la fi la victòria ha d'ésser nostra, passi el que passi.”

[«Davant l'ofensiva, els dirigents d'Estat Català parlen. Fe a ultrança» *Diari de Catalunya*, 19/01/1939]

2. L'exili: una nova vida a Mèxic [1939-1970]

* La ratlla.

El 30 de gener de 1939 passàrem la frontera pel Portús. Érem molts, un autocar ple, seguit pel bibliobús, però no tots els que tres mesos després seríem acollits al *château* de Roissy. [...] Al davant, en un cotxe, anava Pere Bosch-Gimpera, que, representant el govern, es feia responsable de nosaltres i duia el nostre passaport lliurat a Figueres —un full de paper amb tots els noms i les dades personals—; ell fou qui parlà amb les autoritats franceses frontereres. Nosaltres no haguérem de baixar de l'autocar: hi pujà un funcionari a identificar-nos. Una cadena, que a mig carrer barrava el pas, fou retirada per tal que els nostres vehicles passessin. Hi havia a la banda una tràgica multitud esperant davant de la cadena. Nois i noies de les esquerres polítiques franceses repartien vasos de xocolata calenta i trossos d'un pa flonjo, blanquíssim!, pa de debò!, com ja havíem oblidat que existia en el món. Ens vam dirigir al Voló, on sopàrem i dormírem, majoritàriament al mateix autocar i uns pocs sortosos a la pallissa d'alguna casa de pagès on els acolliren. Abans, pel camí, ens havíem aturat per baixar de l'autocar i contemplar per última vegada els Pirineus, el Canigó, en trist comiat.

* El nostre Roissy

I aleshores els astres van dictar la sort.

Roissy en Brie era i és encara un poble molt petit a vint-i-cinc quilòmetres de París. El poble en si només té dos carrers, la resta són grups adjacents de casetes per a vacances en un dels quals s'ha convertit el nostre meravellós parc. Aleshores les casetes d'estiujants eren de fusta i del conjunt en deien el *lotissement*, pertanyien a parisencs de la classe mitjana, molt d'ells jueus. [...] Hi havia la policia que ens controlava i haguérem d'anar tots, en tren, per reglamentar la nostra situació i obtenir el *laissez-passez*, un *papier* que significava no poder passar d'un cert límit territorial reduït.[...]

El *château* no tenia massa valor arquitectònic, però sí una sòbria i modesta elegància. Tampoc no era opulent de dimensions: tenia una planta baixa amb tres salons —un d'ells era al nostre menjador— i un parell de saletes, amb amples vidrieres que donaven al parc, la cuina molt espaiosa, a l'entrada una tribuna amb vidres de colors i un vestíbul des del qual es pujava al primer pis, on hi havia moltes cambres per a ús dels *aubergistes* (els socis d'Auberges de la Jeunesse). D'allí, per una escaleta amagada, s'anava al pis de dalt o mansarda, on teníem la cambra nosaltres dues [Mercè Rodoreda i Anna Murià], la família Trabal, Obiols i alguns més. [...]

El parc, sí, tot i una mica descurat, era sumptuós: tenia el *tapis verd* central, ample, llarg fins al final del clos --mig quilòmetre-- on la gespa que ningú no tallava, barrejada amb herbes i flors boscanes, violetes, margarides, havia crescut dos o tres pams; el vorejaven uns arbres altíssims vestits fins a terra d'un fullatge que la boira i el plugim feien vaporós.[...] Recordo Mercè Rodoreda, aquella primavera, com surant en l'herba que li cobria les cames fins als genolls, amb els pantalons que es comprà tot just arribada, suposo que tant per comoditat com per desafiar les convencions — en aquell temps encara era una cosa un xic rara una dona amb pantalons. [...] Mercè! Com et recordo viva! [Mercè Rodoreda, Introducció a *Cartes a l'Anna Murià* (pàgs. 19 i 23). Barcelona: Edicions de l'Eixample, 1991]

* Vuit dies per la carretera

“Travessàvem pobles, ciutats... El camp ja tenia els colors brillants de la tardor. Passàvem ponts, vorejàvem boscos, rius... A cada població, l'autocar s'aturava, ens donava temps de prendre un refresc, de menjar quan n'era l'hora. Vingué la nit. [...] El paisatge anava canviant: quan sortí el sol, ja s'havia acabat la tardor del nord, ja no vèiem ors ni vermells i la terra era més seca. A migdia arribàrem a St. Louis, Missouri. Ens trobem per primera vegada amb els ignominiosos rètols de les sales d'espera, menjadora, lavabos, per a “gent de color”, la separació de races que veuríem ja a totes les estacions fins a la frontera i que ens fa dir que ens avergonyim de ser blancs. [...] Travessem pobles, ciutats. Cada vegada hi ha més negres, més pobresa. La terra va prenent la fesomia del sud, àrida, calenta, llista. Oklahoma és pobra i sense atractius. [...]

La primera parada en terra mexicana, ja de nit, ens colpí amb el contrast. [...] Aquí, un parador sòrdid, il·luminat per una espelma, un taulell ple de mosques... Cal beure els refrescos en la mateixa ampolla perquè els vasos fan fàstic. [...] Recomençarem l'exili a Mèxic, aquesta vegada perquè, a poc a poc, amb els anys, es convertís en residència.”

[Anna Murià. *Crònica de la vida d'Agustí Bartra*. PAM, 2004]

Cuernavaca, Mèxic 1955 Arxiu municipal de Terrassa

* Cita amb la nostra terra

“Tenim cita amb la nostra terra. No hem pogut obtenir visat per Suïssa. El nostre *Documento de identidad y viaje* fa arrufar el nas als funcionaris i ens acumulen dificultats. [...] En lloc de Suïssa anem a la Provença. Serà una altra mena d'estació en el pelegrinatge, més a prop de la nostra sang. [...] S'apropa el moment culminant de tota la nostra peregrinació europea, el moment sant. Tan a prop mar i pàtria, dues vastes nuses!

A les dues pugem al tren. A les quatre menys vint minuts, en passar per Sete, VEIEM EL MEDITERRANI!!! Té un blau intens, com cap altre mar. Aquest blau que teníem tan sabut, ara ens salta als ulls, acostumats a la pal·lidesa dels mars nòrdics, com un descobriment.

Perpinyà, a mitja tarda. Som a Catalunya... una Catalunya que parla francès amb un accent com el nostre. Som a tres hores de Barcelona! Aquí les commocions són contínues: les quatre barres arreu, gent nostra, parla nostra, els carrers per on passàvem aquell hivern de 1939... [...]

Argelers és el lloc simbòlic triat per l'Encontre. [...] Anem cap a la platja, el lloc on hi hagué el camp de concentració. En aquelles arenes on s'ajagueren els cent mil, on jagué Bartra dins una xabola de mantes, ara hi ha bonics xalets d'estiueig, flors, restaurants i un rètol que diu: *JOIE ET LUMIÈRE*.

Fa vent i el mar està revolt, però volem banyar-nos... al NOSTRE MAR, DAVANT DELS PIRINEUS, mirant al Canigó.”

[Anna Murià, fragment del capítol “Pelegrinatge” de *Crònica de la vida d'Agustí Bartra*]

3. El retorn: una nova vida a Terrassa [1970-1982]

Anna Murià va sortir de la guerra una persona molt més madura, profunda i realista. Hi ha un passatge a la primera part d'El llibre d'Eli on l'Anna parla a la seva filla i li fa un breu i extraordinari resum de la seva filosofia de la vida. Anna Murià ha copsat l'esperit del món modern que es caracteritza per la crisi, la crisi permanent. Tot és dubte, tot és incertesa. No hi ha res sòlid, no hi ha res inamovible. Però la gran saviesa de Murià ve del fet que, davant d'un món inestable i insegur, ella no es desespera, no claudica, no s'apunta a un pessimisme.

És un dels textos més bells de la literatura catalana i una peça clau per a entendre la producció literària de post-guerra de la nostra escriptora.

"No vull ensenyar-te a creure. Vull deixar-te amb tots els dubtes de l'home. El dubte fecund i purificador i entenedor. El qui creu, el qui s'afigura posseir la raó, és dur i cruel. Sort que els qui creuen a vegades dubten i s'entendreixen! Quan jo crec, quan em sento plena de raó, sóc dura, cruel, inhumana; m'esforço per resistir a la temptació del dubte, que em fa horroritzar de mi mateixa i m'endolceix per als altres. L'odi neix en el qui té raó, l'amor en el qui dubta. El dubte és el gran bé dels homes! Si *sabéssim*, seríem eixorcs. Si no hi hagués el dubte no hi hauria fe ni cap altra cosa abstracta de les que anomenem virtuts. No hi hauria obres. Si *sabéssim*, que insuportable seria la vida! Ens fa viure el dubtar fins de la raó del nostre dubte; altrament ens bastaria, i potser ens sobraria, existir biològicament. Per això no vull ensenyar-te a creure i vull deixar-te amb els dubtes: per no endurir-te ni anquilosar-te l'esperit en l'existència biològica."

[Anna Murià. "El gran bé" d'El llibre d'Eli (1982)]

Sant Miquel de Fai (1970-71)

En una carta a la filla de l'1 d'agost de 1978, després d'haver estat malalta, li expressava com se sentia:

Foto d'Antoni Bernad (1984)

"Potser t'estranyarà que et parli «d'aquesta edat», però és que ara és quan m'he convençut que sóc vella; feia anys que segurament ho era pels altres, però per a mi no. Ara sí, sóc vella, i no et pensis que em doni tristesa, més aviat una mena d'alegria, perquè la vellesa és una part de la vida. Per fi he arribat a aquesta última etapa de la vida que semblava que no hagués arribat mai, i l'assaboriré, i procuraré que duri, ja que és la darrera i com que és l'última la vull aprofitar."

4. La vida sense Ell: reflexions de la vellesa [1982-2002]

* *Aquest serà el principi* (1986)

Aquest serà el principi és, sobretot, una novel·la d'exili. En comparteix molts tòpics argumentals: estranyament, esperança de canvi amb el final de la II guerra mundial, enyor de la família, adaptació progressiva, visites, diverses actituds – «aplatanats», insatisfets–, descripció de la situació a Catalunya, anhel de retorn, retorn, nou estranyament, nova adaptació, etc.

“Trona sordament al fons de l'aurora, dins de la matinada. En els pàl·lids matisos del cel ronquen avions. Va creixent la llum. Bramula l'horitzó proper, un invisible horitzó ciutadà. El sol ascendeix. Fuselleria. El diumenge barceloní es deixonda astorat. Pugen fumeres vers el matí clar. Retrunyen canonades. Ja no és un introbable horitzó d'explosions sordes: ara la ciutat se les sent a dins, cada vegada més endins, retronants. Baixa per les avingudes una riuada d'uniformes, de pólvora i de sabres. Les rodes dels canons solquen l'asfalt i esgarrinxen les pedres. Ja sondrolla els carrers la torrentada de sang i foc. Els habitants tremolen darrera portes i finestres. Fumeres d'incendi. Potser hi ha blau, més amunt; ningú no sap si el sol és radiant. El diumenge ha fugit esmaperdut. Cadàvers de cavalls. Pànic. Soldats que fugen. Sang. Fuselleria. Trucs desesperats a les portes; s'entreobre una portella amb precaució i cau damunt els rajols un cos que vessa sang. Çà i lla s'alcen flames venjadores. Damunt els rastres de sang i parracs passen, rabents, vehicles eriçats de fusells (...).” (ASP: 61)

“M'he declarat testimoni de memòria fidel, però no hi ha cap memòria que pugui registrar res més que uns instants colpidors, unes imatges vives entre la riuada violenta d'instants colpidors i d'imatges vives fins a sagnar, tots enllaçats i encavalcats tumultuosament. Ningú no pot contar la història d'aquelles hores, ningú no podria saber mai ben bé com les morí. Qui servaria el record –entre altres records boirosos– d'uns carrers gironins envaïts de gentada deambulant o asseguda o ajaguda, qui el de la desfilada per les carreteres d'uns estranys nòmades a milers, avalotats i abatuts, carregats, apressats, a peu o amuntegats en vehicles de tota mena (...).” (ASP: 121)

* *Reflexions de la vellesa* (1984-1993) [Un dietari que cobreix els 9 anys entre 1984 i 1993]

“Jo, sempre, quan passen coses que m'impressionen molt, les escric. Tota la vida, des de criatura, tant bones com dolentes. Necessito abocar-les al paper. És una necessitat d'escriure. Quan em va passar això tan gros de perdre l'Agustí, hi havia vegades que, amb l'angoixa, no podia més i havia d'escriure. [...] Hi vaig posar un títol: “monòlegs de la soledat”. I al cap d'un any d'estar-ne escrivint, vaig dir: “Ja prou! Això és un sac de gemecs. [...] I després vaig pensar: “Ara hi posaré un altre títol: *Reflexions de la vellesa.*”

“Em deien: per què no escrius? No podia, que escriure m’hauria allunyat d’Ell. Només podia anotar alguns dels meus continus monòlegs desesperats; i això durant més d’un any. Fins que algú em digué... la meva filla m’ho digué: per què no escrius sobre la vellesa? Hi ha pocs llibres sobre la vellesa. Hi ha munió de memòries d’infantesa, memòries de la joventut, memòries de la vida passada. Memòries de la vellesa, ningú no pot escriure-les, ningú no pot recordar la vellesa. Sí, puc escriure la meva vellesa mentre la vaig vivint amb Ell. Aquí, en aquestes pàgines, hi haurà la seva presència en la meva vellúria. Aquí aniré avançant vers el final, bo i reflexionant. Perquè més que viure, el que faig és reflexionar. Mentre tingui poques o moltes facultats, poca o molta força, escriuré els meus pensaments de mi i d’Ell. Serà un relat –no, unes reflexions– en present, que quan jo ja sigui morta es podran tenir com a memòries.” (RV: 60-61)

“¿Arribaré algun dia a escriure, com algú em demana, la meva autobiografia? ¿Continuaré el primer intent que he fet d’un autoretrat? No ho sé. Em dic: de què serviria? De tota manera, tampoc no seria creació artística, seria artesania, perquè allò que he estat i viscut no ho inventaria amb la imaginació, ho evocaria i ho explicaria servint-me de l’ofici que tinc. No podré contar mentides, com anunciava en les primeres ratlles que en vaig escriure; potser amagaré part de la veritat, però inventar, mentir conscientment, veig que no podré fer-ho i potser per això no em sento en disposició de continuar.” (RV: 150)

“Les «memòries» [...] són una falsedat, perquè la memòria humana, plena de llacunes i deformacions, estafà el record si no l’inventa, oi més quan pertany a una vida, com la meva, partida en dues per l’adveniment d’una Presència que havia de saturar-ne tota la segona part i velar amb la seva ombra tota la interpretació de la primera.” (RV: 167)

“Sembla estrany que ara, a les darreries de la meva vida, durant aquesta llarga temporada a la residència, tingui uns somnis tan bells. Però és així. Tot el que somnio és bonic, clar i lluminós. Són escenes en ciutats esplèndides, brillants de sol, de llum, de blancor, amb edificacions magnífiques, carrers alegres, gernació animada. Hi visc en habitacions tan agradables, de parets transparents, amb vista esplèndida de verdor, d’arbres, de flors. Sempre m’hi veig jo molts anys enrere, encara jove. Avui m’he somniat en el darrer dia d’exili que visc en el barri jueu d’una ciutat benigna i, com he dit abans, clara, resplendent. És el meu darrer dia d’exili!” (RV: 474)

FRASES: «Quan una és vella, o viu d’il·lusions o es vol morir». «És bonic ser vell o vella amb il·lusió»
«Quin és el meu mal? Que estic a punt de complir noranta-sis anys. Incurable» (2003)

CLOENDA

«Anna dorm» és un poema d'amor a les portes de la mort del poeta. Un Bartra que sorprèn per la seva tendresa i on es referma en l'amor a la companya fidel.

Anna dorm

Anna dorm al meu costat.
Jo tinc el flanc lancinat.
Dorm, Anna, ferro i bondat.
Algú, en un moment beat,
va creure el món ben creat.
Anna dorm, castell gebrat.
Saps, Anna, el gall ha cantat
i, la nit, res no ha passat,
excepte el molt que he pensat,
fos cert o fos inventat.
Saps, Anna, el gall ha cantat,
i no te n'has adonat
des del teu son ancorat.
Anna dorm al meu costat.
Jo tinc el flanc lancinat.
Saps, Anna, el gall ha cantat.

Dorm, Anna meva, dorm, amb la testa mansa
com acatant la nit.
Regina de la pau, que en traüt i bonança,
governes amb un dit.

Des del meu desconhort, dic les epifanies:
primer surt del teu front
el nostre solixent, l'astre dels nostres dies:
corona, vol i món.

Surt la lluna després, lluna de nuviatges
que entrà a casa a Roissy
i fou el testimoni dels primers abordatges
dels nus de tu i de mi.
De la teva mà dreta, s'aixeca, amor, l'au ígnia
que allunya tots els gels
i se t'enrosca a l'ombra, com si fos una insígnia,
el llarg serpent d'estels.

Non-non, Anna, non-non -dic amb la veu de llana.
El gall canta de nou.

Ning-nong, amor, ning-nang -dic amb veu de campana
tatuada pel rou.

Non-non, Anna, non-non -dic amb veu de pistil.
ning-nong, Anna, ning-nang -dic, freturós d'asil.

Volia dir amb veu baixa la teva alta lloança
i gairebé destrio el cant que no descansa.
Però t'he dit amor. I és tot, és tot, és tot.
Des de l'esper, pregunto: farem florir el sanglot?

Anna dorm al meu costat.
Jo tinc el flanc lancinat.
Dorm, Anna, ferro i bondat.
Saps, Anna, el gall ha cantat
i alguna cosa ha passat.
Anna, què tens a l'esguard?
Mira, el penell ha girat.

Venen genets de clarors!
El gall canta per tots dos.